

Israel: Situasjonen for arabiske borgere i lys av 7. oktober 2023

- Hvordan anvendes Israels antiterrorlov fra 2016, og hvilke konsekvenser ser man i praksis?
- Hvilke andre lover anvendes for handlinger som truer staten, og hvordan benyttes disse i praksis?
- Hvordan anvendes loven om oppfordring til boikott (av 2011) mot israelske arabere i dagens situasjon?
- Hvilke sanksjoner risikerer israelske borgere med arabisk opprinnelse fra arbeidsgivere og læresteder, og på hvilken bakgrunn?
- Hvordan har hatpratloven og andre lover som begrenser ytringsfriheten, blitt anvendt etter 7. oktober 2023?

Anti-terrorloven av 2016

Formålet med Israels antiterrorlov (Counter-terrorism law 2016) er å etablere strafferettslige og administrative rettslige bestemmelser, herunder særskilte håndhevsorganer, for å bekjempe terrorisme gjennom:

1. Å forhindre etablering, eksistens og aktivitet utført av terroristorganisasjoner;
2. Å forebygge og hindre terrorhandlinger utført av terroristorganisasjoner eller enkeltpersoner (§ 1);

«Terroristorganisasjon» defineres bredt, og omfatter grupper involvert i terrorhandlinger, trening eller våpentransaksjoner.

Loven angir fengselstraffer fra 2 til 25 år for personer som driver propaganda-virksomhet for en terrororganisasjon, identifiserer seg med eller er tilknyttet en terrororganisasjon eller på andre måter er involvert i terroraktiviteter (Counter-terrorism law 2016, se §§ 22 til 30).

Loven inkluderer bestemmelser som omhandler bruk av internett og sosiale medier til terrorformål. Beslutningstakere skal med dette ha ønsket å forhindre at terrorister utnytter internett og digitale plattformer til propaganda, rekruttering,

radikalisering, oppfordring til vold, pengeinnsamling eller til skade på mennesker eller eiendom (Cfr 2016).

For at en handling etter loven skal kunne karakteriseres som en terrorhandling, må den være begått med et politisk, religiøst, nasjonalistisk eller ideologisk motiv, med hensikt å skape offentlig frykt eller panikk, eller å tvinge en statlig enhet til å begå eller avstå fra en handling (Counter-terrorism law 2016, s. 5, § 2).

Terrorhandlinger, eller trusler om det, må, for å falle inn under loven, forårsake, eller ha hatt som formål å forårsake, alvorlig skade på mennesker eller personlig frihet; alvorlig skade på offentlig sikkerhet eller helse; alvorlig skade på eiendom eller religiøse steder; eller alvorlig skade eller forstyrrelse på infrastruktur, systemer eller viktige tjenester (Counter-terrorism law 2016, s. 5, § 2). Denne konsekvensorienterte definisjonen av en terrorhandling dekker nettbaserte så vel som fysiske handlinger (Cfr 2016).

Antiterrorloven gjør det straffbart å oppfordre til terrorisme og å «utvise solidaritet med en terrororganisasjon eller terrorhandling». Disse bestemmelsene rammer handlinger som støtter, oppfordrer til og muliggjør terrorhandlinger mot Israel og dets borgere.

Loven kriminaliserer bl.a. følgende aktiviteter:

- Offentlig å uttrykke solidaritet med en terrororganisasjon;
- Spre propaganda som sannsynligvis vil resultere i en terrorhandling, verving av personer til en terrororganisasjon eller deltakelse i trening på vegne av en terrororganisasjon;
- Publisering av direkte oppfordringer til å utføre en terrorhandling; og
- Publisering av lovord og støtte til en terrorhandling (Cfr 2016; Counter-terrorism law 2016, § 24).

I november 2023 vedtok parlamentet, Knesset, en endring i antiterrorloven som også gjorde «forbruk av terrormateriell» straffbart. Nærmere bestemt ble paragraf 24 i loven endret til at «systematisk og kontinuerlig forbruk av publikasjoner fra en terrororganisasjon under omstendigheter som indikerer identifikasjon med terrororganisasjonen», ble straffbart (Adalah 2023b; Sharon 2023)¹.

Loven identifiserer Hamas og ISIL (ISIS) som «terroristorganisasjonene» som denne bestemmelsen gjelder for. Den gir justisministeren myndighet til å legge til flere organisasjoner på listen, etter avtale med forsvarsdepartementet og med godkjenning fra Knessets konstitusjons-, lov- og justiskomiteé.

¹ The Counter-Terrorism Law (Amendment No. 9 and Temporary Order) 5774-2023 ble offentliggjort 12. november 2023 og kan leses på hebraisk her <https://perma.cc/U2A7-AG5A>.

«Forbruk av terrormateriell» har en maksimumsstraff på ett års fengsel (Adalah 2023b; Sharon 2023).

For å utgjøre en lovovertrедelse må publikasjonen direkte oppfordre til å begå en terrorhandling, eller uttrykke forherligelse av, sympati eller oppmuntring til eller dokumentere utførelsen av en slik handling. Konsumering av publikasjoner «laget tilfeldig, i god tro eller for et legitimt formål, inkludert offentlig informasjon, forebygging av terrorhandlinger eller forskning», skal ikke utløse straffe-forfølgelse (Levush 2024; Counter-terrorism law 2016, § 24).

Den israelske rettighetsorganisasjonen Adalah, The Legal Centre for Arab Minority Rights in Israel² (2023b), har kritisert lovtillegget da de hevder det vil føre til utstrakt overvåking av elektronisk kommunikasjon og straffe passiv bruk av sosiale medier:

This law is one of the most intrusive and draconian legislative measures ever passed by the Israeli Knesset, since it makes thoughts subject to criminal punishment. At a time when Israeli authorities are ramping up their campaign to stifle the freedom of expression of Palestinian citizens of Israel, conducting extensive surveillance of their online communications, and making unprecedented arrests for alleged speech-related offenses, the Israeli Knesset has enacted legislation that criminalizes even passive social media use. This legislation encroaches upon the sacred realm of an individual's personal thoughts and beliefs and significantly amplifies state surveillance of social media use. Adalah will petition the Supreme Court to challenge this law.

ACRI, The Association for Civil Rights in Israel, har også reagert på lovtillegget og skriver at denne type straff er i strid med de grunnleggende prinsippene i strafferetten, der bare handlinger, ikke tanker, er straffbare. Siden elementene i forbrytelsen er formulert tvetydig og er åpne for tolkning, frykter ACRI at loven kan implisere uskyldige sivile i terrorrelaterte lovbrudd, spesielt i det arabiske samfunnet (ACRI 2023, s. 7).

Lederen for Knessets konstitusjons-, lov- og justiskomiteé, Simcha Rothman, har tilbakevist kritikken og argumentert for at konsum av terrorrelatert innhold på nett eller i andre publikasjoner, kan sammenlignes med å delta på en treningsleir for terrorister, hvilket er ulovlig, og derfor må begrenses med strafferettslige sanksjoner. Rothman sammenlignet nettbasert terrorrelatert innhold med en

² Adalah jobber for å fremme menneskerettigheter i Israel generelt, men spesielt med rettighetene til den arabisk-palestinske minoriteten. Adalah er det første palestinsk-arabiske drevne juridiske senteret i Israel, og den eneste palestinske organisasjonen som arbeider i israelske domstoler for å beskytte menneskerettighetene til palestinere i Israel og i de okkuperte palestinske områdene. På grunn av Adalahs særstilling i så måte, blir organisasjonen mye referert til i denne responsen.

Hamas-treningsleir (Sharon 2023): «Terror content spread online is another type of Hamas training camp».

Motivet for lovendringen skal ha vært å forhindre at personer uten tilknytning til en terrororganisasjon, skal bli radikalisert gjennom medieforbruk og motivert til å gjennomføre terrorhandlinger (Al Jazeera 2023; Levush 2024; Sharon 2023).

Lovtillegget ble vedtatt som en midlertidig lov, gjeldende i to år, men med mulighet til forlengelse (Sharon 2023).

Hvordan anvendes antiterrorloven, og hvilke konsekvenser ser man i praksis?

Etter Hamas' angrep på Israel den 7. oktober 2023 har terskelen for å slå ned på ytringer på basis av anti-terrorloven blitt senket. Det gjelder særlig i sosiale medier, men også i arbeidslivet og i det offentlige rom. Mange har blitt arrestert for aktivitet som tidligere ikke ble slått ned på (Chacar 2023). ACRI (2023, s. 8) og Adalah (2024b, 2023a, 2024c, d) hevder at trakassering og forfølgelse av arabiske israelske borgere har økt etter at krigen startet.

Israels politikommisjonær, Kobi Shabtai, uttalte et par uker etter Hamas' angrep, at det var nulltoleranse for ytringer eller uttrykk rettet mot Israel og landets symboler. Han indikerte også at sympatierklæringer til fordel for Gaza kunne medføre deportasjon til Gaza (Chacar 2023):

Whoever wants to be a citizen of the state of Israel, ahlan wa sahlan ("welcome" in Arabic). Whoever wants to identify with Gaza is welcome, I will put them on a bus headed there.

I ukene etter Hamas' angrep ble flere arrestert som følge av innlegg på sosiale medier ansett som oppfordring eller støtte til terror. Ifølge israelsk politi kan man få tre års fengselsstraff for å uttrykke støtte til og empati med en terrorgruppe. Alt fra direkte støtteerklæringer til symbolbruk, som bruk av flagg, kan medføre straff (Kottasová & Saifi 2023). Dette er regulert i paragraf 24 (a) i antiterrorloven (Counter-terrorism law 2016).

Menneskerettighetsadvokater har hevdet at israelske myndigheter tolker all form for solidaritet med palestiner i Gaza som oppfordringer til terror. Eksempelvis ble en kjent palestinsk-israelsk artist anmeldt for oppfordring til terror, da hun anmeldte dødstrusler rettet mot henne på nett. Årsaken var at hun i sosiale medier hadde lagt ut en emoji med det palestinske flagget og den arabiske frasen «There is no victor but God». Ifølge politiet promoterte kvinnen, med 300 000 følgere på Instagram, hatytringer og oppfordret til oppvigleri, noe kvinnen selv benektet. Etter to dager i varetekt ble hun løslatt mot kausjon, og satt i husarrest med forbud

om å ytre noe om krigen i 45 dager (Chacar 2023; Tusing 2023; Monetta 2023). Kvinnens advokat mener at risikoen for å bli arrestert for å uttrykke sympati med Gaza, har økt, og at det har truet folk til taushet (Chacar 2023):

We're being forced to silence ourselves because being Palestinian has become a crime. Before, we would be called a fifth column for such statements, but at least we weren't imprisoned. That's the escalation.

Normalt skal statsadvokatembetet (state prosecution) godkjenne iverksetting av enhver politietterforskning av personer som mistenkes for å identifisere seg med en terrororganisasjon eller oppfordre til terrorisme, på grunn av spørsmålenes høye sensitivitet og betydning for ytringsfriheten. Men allerede fire uker etter at krigen brøt ut, ga statsadvokaten, for å redusere egen saksmengde, politiet fullmakt til å iverksette etterforskning på egen hånd i saker der det ikke var tvil om at lovbrudd hadde funnet sted (Glazer & Mashiach 2023). ACRI henstilte statsadvokat Amir Aisman til å oppheve ordningen, men henstillingen ble avvist (Glazer & Mashiach 2023).

Mellom 7. oktober og 13. november 2023 registrerte Adalah 251 tilfeller der arabiske israelere ble arrestert, tatt inn til forhør eller gitt en advarsel av israelske sikkerhetsmyndigheter. Adalah skriver at tallet på langt nær inkluderer alle tilfeller. De fleste tilfellene organisasjonen registrerte, gjaldt personer bosatt nord i Israel, og skjedde på bakgrunn av innlegg i sosiale medier. Andre saker skyldtes deltakelse i demonstrasjoner eller annen politisk eller religiøs aktivitet. Ifølge israelsk politi ble det tatt ut 76 tiltaler mellom 7. oktober og 7. november. Adalah fulgte 70 av sakene, hvor aktor i alle ba om forlenget varetekt frem til rettssakene var avsluttet. I de fleste tilfellene siktet statsadvokaten personene for «oppfordring til terrorisme» og/eller «identifisering med terrororganisasjoner», som definert i Israels antiterrorlov (Adalah 2023a).

En talsmann for israelsk politi, Eli Levy, uttalte i et radiointervju i oktober 2023 at et spesialteam med ansvar for overvåking av sosiale medier, hadde avdekket 180 antatt lovstridige innlegg siden krigen startet, hvilket han beskrev som en svært bekymringsfull økning. Ifølge ham var 96 personer allerede da under etterforskning, hvorav 63 hadde blitt anholdt – enkelte innen 40 minutter etter publisering av innlegget (Chacar 2023).

Mens terskelen for å arrestere personer på bakgrunn av meldinger som postes i sosiale medier, er lav, skal det mer til for at det tas ut tiltale. Ifølge tall fra politiet og statsadvokaten i mai, ble det de første syv månedene etter krigsutbruddet åpnet etterforskning av 524 innlegg i sosiale medier, og tatt ut 160 tiltaler mot israelske borgere eller fastboende uten statsborgerskap³. De fleste ble tatt ut oktober–desember 2023. Dette er en massiv økning sammenlignet med perioden før

³ Fastboende uten statsborgerskap refererer i stor grad til palestinere bosatt i Øst-Jerusalem, et område som er annektert av Israel. Dette er borgere som i all hovedsak ikke har israelsk statsborgerskap, men permanent opphold i Israel.

krigen, da det i gjennomsnitt ble tatt ut 20–25 slike tiltaler hvert år, ifølge det israelske uavhengige nyhetsnettstedet Shomrim, The Center for Media and Democracy in Israel (Dolev 2024).

Landinfo har funnet informasjon om ett tilfelle som gjelder saker som faller inn under tillegget til paragraf 24. En arabisk-israelsk mann ble i august 2024 arrestert og tiltalt for å ha lastet ned mye materiale fra ISILs nettpublikasjoner, og for å ha sverget troskap til organisasjonen (i24News 2024).

Ifølge den israelske menneskerettsadvokaten og aktivisten Michael Sfard har ytringsfriheten i Israel blitt innskrenket de siste 10–15 årene. Selv om ytringsfriheten i hovedsak beskyttes gjennom lovverk og rettspraksis, mener han at beskyttelsen i økende grad har blitt ignorert eller svekket. Sfard uttalte til CBS News i november 2023 at han ikke trodde flertallet av de som hadde blitt arrestert for ytringer i sosiale medier, ville bli dømt, men han advarte om at arrestasjonene ville innvirke negativt på ytringsfriheten, og at de bidrar til å kneble all åpen diskusjon om krigføringen i Gaza (Ott 2023).

Landinfo har ikke funnet informasjon om dommer i disse sakene. Det kan skyldes at flere av dem er henlagt, eller at de ikke er ferdigstilt. Flere av de fengslede har imidlertid sittet i fengsel i flere måneder, men Landinfo har ikke funnet dokumentasjon på at noen har blitt domfelt for ytringer i sosiale medier.

Hvilke andre lover benyttes for handlinger som truer staten, og hvordan anvendes disse i praksis?

Demonstrasjoner og protester mot Israels krigføring i Gaza ble forbudt allerede medio oktober 2023. Forbudet har vedvart med støtte fra Riksadvokaten (Attorney General) og Israels høyesterett. Adalabs juridiske innvendinger mot forbudet har ikke blitt tatt til følge (Adalah 2024b).

Forbudet har blitt trosset en rekke ganger, og arabisk-israelske borgere som deltar i slike protester, blir arrestert, ifølge Adalah (2024a). Adalah (Adalah 2024b) hevder at israelsk politi benytter vold for å spre palestinske protester, og at de praktiserer «selektivt politiarbeid» under påskudd av «potensielle» forstyrrelser av offentlig ro og orden .

Det synes å være vanlig praksis at politiet arresterer demonstranter, gjennomfører forhør og så løslater de arresterte på visse betingelser – som at de får et tidsbegrenset besøksforbud til byen demonstrasjonen fant sted i, eller husarrest (Adalah 2024d; Glazer & Mashiach 2023). Det må antas at dette gjelder saker der det ikke tas ut tiltale.

Fra mai til august 2024 organiserte palestinske og jødiske borgere i Israel rundt ti protester i Haifa mot den israelske krigen mot Gaza (Adalah 2024b).

Ifølge Shomrim blir folk også arrestert for ytringer i sosiale medier som kan bidra til ordensforstyrrelser («behaviour likely to cause a disturbance of the peace»). Dette blir ikke klassifisert som hatprat, og politiet trenger derfor ikke å innhente tillatelse fra påtalemyndigheten for å åpne etterforskning. Mellom oktober 2023 og mars 2024 skal 421 personer ha blitt arrestert for ordensforstyrrelser, ifølge politidata. I henhold til Shomrim, som har undersøkt tallene, er det ikke mulig å fastslå om alle ble arrestert på grunn av ytringer, eller om arrestasjoner fant sted på bakgrunn av andre forhold, som demonstrasjoner (Dolev 2024). Et eksempel i Shomrims rapport gjelder en kvinne som ble arrestert etter flere innlegg i sosiale medier, hvorav det ene stilte spørsmålet: «Hva er forskjellen på hva Hitler gjorde og hva Netanyahu gjør?». En video av arrestasjonen ble strømmet i sosiale medier, og den viser at hun fikk bind for øynene og hendene stripset da hun gikk ut av politibilen før hun ble ledet inn i politihuset (Dolev 2024).

Arabiske israelere blir møtt med nulltoleranse for ytringer om krigen i Gaza. Jødiske borgere av Israel har større handlingsrom til å komme med hatefulle ytringer mot den arabiske befolkningen (Dolev 2024). Jødiske personer kan derimot bli straffet for å vise sympati med og støtte til palestineres sak. En britisk jøde reiste til Israel for å søke om israelsk statsborgerskap gjennom *aliya*, i tråd med israelsk lov om rett til retur. Loven garanterer statsborgerskap til alle jøder og deres barn og barnebarn. Søknaden ble imidlertid lagt til side og han ble utvist fra landet, angivelig på grunn av deltakelse i diverse demonstrasjoner rettet mot bosettere på Vestbredden (Elia-Shalev 2024).

Hvordan anvendes den israelske antiboikottloven av 2011 mot israelske arabere i dagens situasjon?

Den israelske antiboikottloven av 2011 (The Law for Prevention of Damage to State of Israel through Boycott) gjør det til en sivil forbrytelse å oppfordre til økonomisk, kulturell eller akademisk boikott av mennesker eller institusjoner i Israel eller de okkuperte palestinske områdene av politiske grunner. En uoffisiell oversettelse av loven fra hebraisk til engelsk er foretatt av ACRI (Anti-boycott law 2011). Alle som oppfordrer til boikott, kan møte søksmål og andre økonomiske straffer (Amnesty International 2011). Loven ble til som en motvekt mot Boycott, Divestment, Sanctions (BDS)-bevegelsen, en global kampanje for å få slutt på israelsk okkupasjon av Palestina.

Loven fikk et tillegg i 2017. I henhold til den nye versjonen av loven kan en israeler saksøke enhver som oppfordrer til boikott av bosettinger på Vestbredden eller av Israel, selv om man ikke kan påvise voldt skade. Personer eller grupper som gjentatte ganger oppfordrer til økonomisk, kulturell eller akademisk boikott,

risikerer å måtte betale en kompensasjon på inntil 100 000 NIS. Hvis domstolen beslutter at oppfordringen til boikott er en urett begått på en organisert og systematisk måte, kan kompensasjonen settes til inntil 500 000 NIS. En av lovens initiativtakere, Knesset-medlem Yoav Kish fra partiet Likud, uttalte til Haaretz at det var på høy tid at staten fikk mulighet til å straffe BDS-aktivistene og andre likesinnede økonomisk. Dommer Hanan Melcer, som skrev flertallsuttalelsen, fastslo at lovforslaget fremmet en verdig sak. Han erkjente at loven faktisk begrenser ytringsfriheten, men mente denne begrensningen var rimelig (Lis 2017).

Loven har ikke blitt anvendt i stor grad, hvilket kan skyldes økt grad av selvsensur etter at den ble vedtatt. Første gang en israelsk domstol behandlet en sak der loven ble anvendt, skal ha vært i 2018 etter at en israelsk rettighetsorganisasjon, på vegne av tre israelske tenåringer, anklaget to BDS-aktivister fra New Zealand for å ha påvirket en artist til å droppe en konsert i Tel Aviv. Søksmålet krevde 15 000 NIS i erstatning til hver av tenåringene, med påstand om at deres «kunstneriske velferd» ble skadet, så vel som deres fritid «og fremfor alt skade på deres gode navn som israelere og jøder». Aktivistene ble dømt til å betale 15 000 NIS i erstatning til hver av jentene, i tillegg til 10 000 NIS i saksomkostninger (Holmes 2018; Spiro 2018).

I 2021 ble loven påberopt i en avgjørelse fra Israels høyesterett som opprettholdt et forbud Knessets etikkomité vedtok i 2018, mot at Knesset-medlem Yousef Jabareen kunne reise til USA på en foredragsturné sponset av Jewish Voice for Peace, en pro-BDS-organisasjon (Konrad 2018; Adalah 2021).

Landinfo har ikke funnet dokumentasjon på at loven er anvendt etter 7. oktober 2023.

Hvilke sanksjoner risikerer israelske borgere med arabisk opprinnelse fra arbeidsgivere og læresteder?

Siden begynnelsen av krigen mot Gaza i oktober 2023, har arabisk-israelske studenter stått overfor en bølge av disiplinærtiltak fra universiteter og høyskoler, på bakgrunn av ytringer og andre uttrykk for palestinsk identitet. Disse tiltakene har i stor grad vært rettet mot palestinske studenter innlegg på sosiale medier, der de åpent uttrykker sin palestinsk-arabiske arv, religiøse overbevisning eller motstand mot Israels angrep på Gaza. Straffekampanjer har blitt initiert av høyreorienterte studentorganisasjoner, koordinert med akademiske institusjoner. I flere tilfeller har publikasjoner som uttrykker solidaritet med Gazas innbyggere, eller koranvers, bønner og andre religiøse tekster, utløst disiplinærsaker. Disse tiltakene har forsøkt å stemple alle ytre fremvisninger av palestinsk-arabisk identitet som «støtte til terrorisme», og har ført til disiplinærsaker mot enkeltstudenter for å straffe dem som sådan (Adalah 2024e).

Ifølge Adalah (2024e) har minst 36 israelske universiteter og høyskoler innledet disiplinærsaker mot totalt 124 palestinske studenter for innlegg på private kontoer på sosiale medier. Adalah har representert 95 av studentene. Nesten halvparten av sakene (47 %) endte med studentens suspensjon eller utvisning. Flertallet av sakene involverte enten uttrykk for solidaritet med folket i Gaza eller sitater fra Koranen, begge deler, ifølge Adalah, beskyttet av retten til ytringsfrihet. De aller fleste sakene (79 %) var mot kvinnelige studenter, iverksatt på bakgrunn av klager fra israelske medstudenter og jødiske studentforeninger på ytre høyre side (Adalah 2024a, s. 1). Det israelske utdanningsdepartementet instruerte akademiske institusjoner til å suspendere enhver student eller ansatt som støtter terrorangrepene mot Israel, og hvis det oppfordres til vold, eller vold støttes, skal personen utvises permanent (Adalah 2024a, s. 1).

Presidenten ved Tel Aviv Universitet, Ariel Porat, uttalte kun en ukes tid etter angrepet 7. oktober at noen få studenter allerede da hadde blitt flagget på grunn av «støtte til Hamas' grufulle handlinger». Han skrev på universitetets nettsider at disse studentene ville få en streng behandling, og at de ville bli anmeldt til politiet dersom universitetet fant at ytringene var kriminelle (Monetta 2023).

Adalah har i rettshøringer om disse disiplinærsakene argumentert for at universitetene ikke har myndighet til å suspendere eller utvise studenter på bakgrunn av private ytringer i sosiale medier. Akademiske institusjoner kan regulere adferden til studenter og ansatte, men deres mulighet til å disiplinere studenter er begrenset til forhold relatert til studiene ved institusjonen. Adalah har også vist til at en israelsk teknisk høyskole, Technion, også selv hadde konkludert med at de ikke kunne ta affære etter at en arabisk student hadde anklaget en jødisk israelsk medstudent for å ha postet en truende melding i sosiale medier. Technion hevdet den gang at de ikke hadde jurisdiksjon til å slå ned på ytringer på nett. Etter 7. oktober har akademiske institusjoner i Israel derimot vist det motsatte, nemlig at de anser å ha rett til å disiplinere studenter på bakgrunn av private ytringer på nett (Adalah 2024a, s. 2).

Også universitetsansatte risikerer oppsigelse for innlegg som uttrykker solidaritet med Gaza. Ifølge Adalah i november 2023 gjaldt det 40 universitetsansatte. Lederen av Adalah mente de aller fleste av sakene manglet juridisk grunnlag (Chacar 2023; Monetta 2023).

Et mye omtalt tilfelle er arrestasjonen av den internasjonalt velrenommerte professoren Nadeera Shalhoub-Kevorkian ved Hebrew universitet. Påtalemyndigheten ga politiet anledning til å åpne etterforskning av professoren på bakgrunn av uttalelser hun hadde kommet med i en podkast. I april 2024 ble hun arrestert og suspendert fra universitetet, hun skal ha blitt avhørt i tre timer, og løslatt neste dag. I rettshøringen anklaget politiet henne for alvorlig oppvigleri. De påsto at hun hadde sagt at Israel begikk folkemord i Gaza og at hun var antisjonist. Ingen ting av dette er imidlertid ulovlig i Israel (Adalah 2024c).

Ifølge Dr. Hassan Jabareen, lederen for Adalah, har man aldri før sett så mange studenter bli arrestert for ytringer i sosiale medier som etter 7. oktober 2023. Dette er også første gang akademikere ved israelske universiteter har blitt arresterte på bakgrunn av sine akademiske publikasjoner (Adalah 2024c).

Denne form for disiplinærtiltak kan være en årsak til at mange arabiske israelere fortier kritikk av Israels krigføring i Gaza. En kommentator i Haaretz (Majadli 2024) påpeker det påfallende i at israelske arabere med høye stillinger i academia og andre sektorer, er fraværende i det offentlige ordskiftet om krigen og dens konsekvenser. Hun mener leger og advokater unnlater å komme med kritiske ytringer rundt krigen i Gaza i frykt for å miste jobben, og for å beholde sin posisjon i samfunnet. Det vises også til noen eksempler på hva som har skjedd med personer i ledende stillinger som enten selv ytret kritiske kommentarer, eller hvis ektefeller har uttrykt sympati med ofrene i Gaza.

Arbeidsplasser med både arabiske og jødiske ansatte, som helsesektoren og academia, skal være preget av mistenksomhet og informantvirksomhet. Atmosfæren i det offentlige rom skal ha blitt svært anspent, og ifølge arabiske israelere som Haaretz har vært i kontakt med, forekommer det at folk går gjennom hverandres Facebook-kontoer flere år tilbake på jakt etter injurierende uttalelser, og at de rapporterer om det de eventuelt finner til politiet eller ledelsen på arbeidsstedet (Glazer & Mashiach 2023).

Arabisk-israelske advokater har også blitt utsatt for disiplinærtiltak. Den israelske advokatforeningen har, ifølge Adalah (2024a), aktivt gått inn for å ramme denne gruppen. Foreningen skal ha innledet disiplinærsaker mot arabisk-israelske advokater for påståtte ytringsforsøkelser knyttet til innlegg på sosiale medier.

Elever merker også at rommet for ytringer er snevret kraftig inn. I september 2024 ble en 13 år gammel arabisk-israelsk jente midlertidig utvist fra skolen, etter å ha uttrykt sympati med barna i Gaza (Solomon 2024). Skolen ligger i Sør-Israel og har både arabiske og jødiske elever. Ifølge skolens ledelse ble jenta utvist for å beskytte henne fra klassekameratene som begynte å trakassere og true henne som følge av uttalelser hun hadde kommet med under en diskusjon i klasserommet. Saken eskalerte i sosiale medier, og hendelsen medførte også at mange andre arabiske elever holdt seg borte fra skolen i frykt for trakassering fra jødiske elever. Utdanningsdepartementet støttet skolens beslutning om å utvise eleven, og uttalte at utvisningen ville vare til saken var ferdig utredet. Departementet viste til at eleven, ifølge informasjon fra skolen, hadde snakket negativt om israelske soldater og om medelever som hadde mistet nære slektninger under Hamas' angrep 7. oktober. Selv hevdet hun at dette var oppspinn (Solomon 2024).

Hvordan har hatpratloven og andre lover som begrenser ytringsfriheten, blitt anvendt etter 7. oktober 2023?

Israelsk lov anerkjenner beskyttelse av ytringsfriheten som et konstitusjonelt prinsipp. Beskyttelsen omfatter alle former for, og innhold av, ytringer, inkludert pressefrihet og frihet til å holde politiske taler. Ytringsfriheten er imidlertid ikke absolutt og kan begrenses under spesielle omstendigheter der det er «høyst sannsynlig» at en ytring vil kunne forårsake «reell skade» på offentlig sikkerhet.

Retten til ytringsfrihet kan også begrenses i tilfeller der den kommer i konflikt med retten til menneskeverd, beskyttet av Israel: Basic Law of 1992 (1992). Ytringer kan også begrenses av lovbestemmelser med forbud mot oppfordring til rasisme, terrorisme og vold, fornektelse av Holocaust og hyllest til grusomhetene begått av nazistene, samt fornærmelse av offentlige tjenestemenn og ærekrenkelser (Library of Congress 2020).

De fleste arrestasjonene av arabisk-israelske borgere etter 7. oktober 2023, er gjennomført på grunnlag av ytringer i sosiale medier, eller på grunn av deltakelse i demonstrasjoner mot krigen i Gaza. Landinfo har ikke funnet informasjon om rettergang i disse sakene, men det later til at det i hovedsak er paragraf 24 i anti-terrorloven som blir anvendt i tiltalene. Alle erklæringer og ytringer som kan tolkes som direkte oppfordring til å utføre en terrorhandling eller støtte til en terrorhandling, er straffbart. I løpet av det siste året har man sett at kritikk av Israels krigføring i Gaza, har blitt tolket som sympati med Hamas. Det gjenstår å se om domstolene mener denne type handlinger faller inn under terskelen for lovparagrafen som gjør det straffbart å støtte en terrororganisasjon.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

ACRI, d.v.s. The Association for Civil Rights in Israel (2023, 20. desember). *The Judicial Overhaul in the Shadow of the War: Attack on Democracy and Human Rights Continues*. Tel Aviv: ACRI. Tilgjengelig fra <https://www.english.acri.org.il/post/the-constitutional-coup-in-the-shadow-of-the-war-attack-on-democracy-and-human-rights-continues> [lastet ned 2. oktober 2024].

Adalah (2021, 26. juni). *Israeli Supreme Court OKs ban on Knesset member's trip to U.S. funded by Jewish Voice for Peace*. Haifa: Adalah. Tilgjengelig fra <https://www.adalah.org/en/content/view/10367> [lastet ned 4. oktober 2024].

Adalah (2023a, 13. november). *Data since 7 October 2023. Interrogations, Arrests and Indictments of Palestinian citizens of Israel over the last month*. Haifa: Adalah. Tilgjengelig fra https://www.adalah.org/uploads/uploads/Criminal_Proceedings_Report_Eng_Nov_13.pdf [lastet ned 17. september 2024].

Adalah (2023b, 8. november). *Israeli Knesset Passes Draconian Amendment to the Counter-Terrorism Law Criminalizing "Consumption of Terrorist Publications"*. Haifa: Adalah. Tilgjengelig fra <https://www.adalah.org/en/content/view/10951> [lastet ned 3. september].

Adalah (2024a, 15. februar). *Adalah's Report to the UN Special Rapporteur on the Right to Education. Israeli Academic Institutions Sanction Palestinian Students for Social Media Posts since 7 October, violating their Rights to Free Expression and Education*. Haifa: Adalah. Tilgjengelig fra <https://www.adalah.org/uploads/uploads/Adalah%E2%80%99s%20Report%20to%20the%20UN%20Special%20Rapporteur%20on%20Education.pdf> [lastet ned 11. oktober 2024].

Adalah (2024b, 26. august). *The Crackdown on Palestinian Dissent in Israel Continues*. Haifa: Adalah. Tilgjengelig fra <https://mailchi.mp/adalah/news-26-august-2024> [lastet ned 2. september 2024].

Adalah (2024c, 24. april). *Dr. Hassan Jabareen on the Arrest of Professor Nadera Shalhoub-Kevorkian #18* [podkast]. Tilgjengelig fra <https://adalahpodcast.podbean.com/e/dr-hassan-jabareen-on-the-arrest-of-professor-nadera-shalhoub-kevorkian-18/> [lastet ned 8. oktober 2024].

Adalah (2024d, 16. juli). *Israeli police continue unlawful suppression of Palestinian protests*. Haifa: Adalah. Tilgjengelig fra <https://www.adalah.org/en/content/view/11150> [lastet ned 2. oktober 2024].

Adalah (2024e, 9. mai). *Repression of Palestinian Students in Israeli Universities and Colleges*. Haifa: Adalah. Tilgjengelig fra <https://www.adalah.org/en/content/view/11116> [lastet ned 2. september 2024].

Al Jazeera (2023, 8. november). Israeli parliament bill criminalises 'consumption of terrorist materials'. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2023/11/8/knesset-introduces-consumption-of-terrorist-publication-as-offense> [lastet ned 3. september 2024].

Amnesty International (2011, 12. juli). *Israel anti-boycott law an attack on freedom of expression*. Jerusalem: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2011/07/israel-anti-boycott-law-attack-freedom-expression/#:~:text=The%20controversial%20law%2C%20passed%20on%20Monday%20night%2C%20makes,could%20face%20a%20lawsuit%20and%20other%20financial%20penalties.> [lastet ned 2. september 2024].

Anti-boycott law (2011). *Law Preventing Harm to the State of Israel by Means of Boycott (5771)*. Tilgjengelig fra <https://law.acri.org.il/en/wp-content/uploads/2011/07/Boycott-Law-Final-Version-ENG-120711.pdf> [lastet ned 18. oktober 2024].

Cfr, dvs. Council on Foreign Relations (2016, 22. august). *Israel's New Counter-Terrorism Law and Terrorism in Cyberspace*. New York: Council on foreign relations. Tilgjengelig fra <https://www.cfr.org/blog/israels-new-counter-terrorism-law-and-terrorism-cyberspace> [lastet ned 3. september 2024].

Chacar, Henriette (2023, 20. oktober). Israeli police arrest Arab citizens expressing solidarity with Gaza. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-police-crack-down-arab-citizens-expressing-solidarity-with-gaza-2023-10-20/> [lastet ned 4. september 2024].

Counter-terrorism law (2016). *The Counter-terrorism law (5776)*. Tilgjengelig fra https://www.gov.il/BlobFolder/dynamiccollectorresultitem/counter-terrorism-law-2016-english/he/legal-docs_counter_terrorism_law_2016_english.pdf [lastet ned 2. september 2024].

Dolev, Daniel (2024, 25. juni). *"I No Longer Believe We're Living in a Democracy. We're Being Muzzled"*. New York: Shomrim The Center for Media and Democracy. Tilgjengelig fra <https://www.shomrim.news/eng/freedom-of-speech> [lastet ned 7. oktober 2024].

Elia-Shalev, Asaf (2024, 21. september). Israel bars UK Jewish left-wing activist from immigrating, orders him to leave by Sunday. *The Times of Israel*. Tilgjengelig fra <https://www.timesofisrael.com/israel-bars-uk-jewish-left-wing-activist-from-immigrating-orders-him-to-leave-by-sunday/> [lastet ned 1. oktober 2024].

Glazer, Hilo & Mashiach, Itay (2023, 2. november). 'Systematic Witch Hunt:' What Persecution of Arab-Israelis Looks Like Amid Gaza War. *Haaretz*. Tilgjengelig fra <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-11-02/ty-article-magazine/.highlight/systematic-witch-hunt-what-persecution-of-israeli-arabs-looks-like-amid-gaza-war/0000018b-90db-db7e-af9b-fbdb254e0000> [lastet ned 4. oktober 2024].

Holmes, Oliver (2018, 1. januar). Lorde: Israeli fans sue activists over tour cancellation. *The Guardian* Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2018/jan/31/lorde-israeli-fans-sue-activists-over-tour-cancellation> [lastet ned 16. oktober 2024].

i24News (2024, 22. august). Arab-Israeli doctor indicted for joining Islamic State. *i24News*. Tilgjengelig fra <https://www.i24news.tv/en/news/israel/defense/artc-arab-israeli-doctor-indicted-for-joining-islamic-state> [lastet ned 4. september 2024].

Israel: Basic Law of 1992, Human Dignity and Liberty (1992). *Israel: Basic Law of 1992, Human Dignity and Liberty*. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/1992/en/67433> [lastet ned 18. oktober].

Konrad, Edo (2018, 14. mars). Knesset bars Arab MK from JVP-sponsored trip to U.S. +972 Magazine. Tilgjengelig fra <https://www.972mag.com/knesset-bars-arab-mk-from-jvp-sponsored-trip-to-u-s/> [lastet ned 4. oktober 2024].

Kottasová, Ivana & Saifi, Zeena (2023, 5. november). 'The reaction is extreme': Palestinians fear arrest if they voice sympathy for Gaza civilians. CNN. Tilgjengelig fra <https://edition.cnn.com/2023/11/05/middleeast/palestinians-israel-fear-arrest-gaza-intl-cmd/index.html> [lastet ned 17. september 2024].

Levush, Ruth (2024, 7. januar). *Israel: Systematic Continuous Consumption of Terrorist Publications Criminalized*. Washington D.C.: Law Library of Congress. Tilgjengelig fra <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2024-01-07/israel-systematic-continuous-consumption-of-terrorist-publications-criminalized/> [lastet ned 2. oktober 2024].

Library of Congress (2020, 30. desember). *Limits on Freedom of Expression: Israel*. Washington D.C.: Library of Congress. Tilgjengelig fra <https://maint.loc.gov/law/help/freedom-expression/israel.php> [lastet ned 3. oktober 2024].

Lis, Jonathan (2017, 6. november). Ministers Back Bill Awarding Israelis Compensation From Boycotters Without Proof of Damage. *Haaretz*. Tilgjengelig fra <https://www.haaretz.com/israel-news/2017-11-06/ty-article/.premium/ministers-back-amendment-to-anti-boycott-law/0000017f-dc8f-df62-a9ff-dcdf306b0000> [lastet ned 1. oktober 2024].

Majadli, Hanin (2024, 21. juli). Opinion - Since October 7, the Arab Citizens of Israel Have Been Silenced. *Haaretz*. Tilgjengelig fra <https://www.haaretz.com/opinion/2024-07-21/ty-article-opinion/.premium/since-october-7-the-palestinian-citizens-of-israel-have-been-silenced/00000190-d1d1-d89a-a1f7-f7d1b4d50000> [lastet ned 18. september 2024].

Monetta, Sara (2023, 21. oktober). Israeli Arabs arrested over Gaza social media posts. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67181582> [lastet ned 14. oktober 2024].

Ott, Haley (2023, 16. november). Is the right to free speech being curbed in Israel amid the war with Hamas? *CBS News*. Tilgjengelig fra <https://www.cbsnews.com/news/israel-hamas-gaza-war-free-speech/> [lastet ned 10. oktober 2024].

Sharon, Jeremy (2023, 8. november). New law makes it illegal to watch terror content unless for a good reason. *The Times of Israel*. Tilgjengelig fra <https://www.timesofisrael.com/new-law-makes-it-illegal-to-watch-terror-content-unless-for-a-good-reason/> [lastet ned 10. oktober 2024].

Solomon, Eden (2024, 24. september). 'Your Village Should Be Burned' | Arab Israeli Girl, 12, Suspended From School After Empathizing With Gazan Children. *Haaretz*. Tilgjengelig fra <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-09-24/ty-article/.premium/israeli-arab-girl-12-suspended-from-school-after-empathizing-with-gazan-children/00000192-206a-dc44-affb-39fb8a800000> [lastet ned 24. september 2024].

Spiro, Amy (2018, 11. oktober). New Zealand BDS activists ordered to pay damages over Lorde Israel boycott. *Jerusalem Post*. Tilgjengelig fra <https://www.jpost.com/Israel-News/New-Zealand-BDS-activists-ordered-to-pay-damages-over-Lorde-Israel-boycott-569194> [lastet ned 24. september].

Tusing, David (2023, 22. oktober). Palestinian singer Dalal Abu Amneh under house arrest following social media post. *The National*. Tilgjengelig fra <https://www.thenationalnews.com/arts-culture/music-stage/2023/10/22/dalal-abu-amneh-israel->

[gaza/#:~:text=October%2022%2C%202023%20Palestinian%20singer%20Dalal%20Abu%20Amneh,authorities%20deemed%20as%20%22promoting%20hate%20speech%20and%20incitement%22. \[lastet ned 4. september\].](#)

© Landinfo 2024

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.